

Ријеч Пиве

Плужине, година IX, број 79/80, јануар/фебруар/март 2024. | Бесплатан примјерак

**ВИШЕ ОД 50 ПРИЈАВА ЗБОГ ШТЕТЕ НА ГРАЂЕВИНАМА
НАСТАЛЕ ЗБОГ СЕРИЈЕ ЗЕМЉОТРЕСА**

Тресло као 1979.

ЗАТРАЖЕНО ОТВАРАЊЕ ГРАНИЧНОГ ПРЕЛАЗА НА РАВНОМ

СТРАНЕ 5 - 6

ЦРНА ГОРА НЕ СМИЈЕ ЗАБОРАВИТИ СВОГ ХЕРОЈА

СТРАНЕ 16 - 18

ПЕХАР ЗА ИСТОРИЈУ ЕКИПЕ БАЈО ПИВЉАНИН

СТРАНЕ 26 - 28

УЧЕНИЦИ И НАСТАВНИЦИ У ПРОЈЕКТУ СУПЕРШКОЛЕ

СТРАНЕ 14 - 15

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о.

Ул. Александра Дивајна бр.1, Подгорица
ж/р 535-16526-68 | ПИБ: 03109372

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор: **др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић**

Власничка структура: "Наша Пива" доо 100%; тираж 500.

e-mail: rijec.pive@gmail.com

Зашто волим Пиву

Ако кажем да сам до сада бар петнаестак радова написала о Пиви и Пивљанима, о животу и љепотама Пиве, јасно је колико волим и носим у души своју Пиву, односно свој Завичај! (свесно пишем велико слово). Завичај се воли душом, срцем, као што се воле мајка и отац, као што се воли своја породица! Ми који живимо даље од Завичаја (ја у Београду) ретко долазимо и сваки пут кад дођемо, чини нам се да је Пива све лепша, све нам је милија и да нам је потребно да проведемо бар који дан више у Завичају, да уживамо у тишини и љепоти предивне природе, високих брда, шума, цветних ливада и пољана. Моје село Шарићи (родна кућа на 1505 м н. в.) смештено је на Планини пивској, на висоравни одакле поглед пада право на Дурмитор, право на Ћирову пећину и Штуоц! У мојим Шарићима, најлепше Сунце греје и најлепше зоре свићу! Село има асфалтни пут и током љета прошле године (2023) преплавиле су га колоне возила, што наших људи, што страних регистрација, пријатан и не мало изненађујући приказ! Најлепши доказ да је Пива чудо од природне лепоте, не само за Пивљане већ и за многе туристе! Док стојим на Жари, брду повише Арина (где ми је кућа) чини ми се да су ту, на домак руке, Дурмитор и Ћирова пећина, да их за мало дохватим руком! Као што нам се чини, кад стојимо на Седлу, на превојима и странама поред Пруташа, поред Штита, да смо близу Бога, и да нам само мало „фали“ да руком такнемо у плави свод неба који се наслања на врхове Дурмитора и Ћирове пећине! Ето, то је мој Завичај, и како да га не волим! Он се воли срцем и душом!

Волим наш градић Плужине, на обали новонасталог, предивног модрозеленог Пивског језера, (42 км.) које Пива и Комарница, са својим мањим притокама и брзацима, напунише својом чистом, питком водом! Пивско језеро, Стабањска језера, уз Шкршка и глечерска на Дурмитору, све нас и странце, благо речено, очаравају својом природном лепотом!

Пива је оаза природних лепота

Пише: мр Радојка
ЦИЦМИЛ - РЕМЕТИЋ

смештена између високих планина, на југоистоку високи Дурмитор, а на западу Маглић, Биоч и Вољујак, затим Леденица и други врхови који природно омеђавају Пиву од Драгаљева до Шћепан Поља! Од пет највећих, најдубљих кањона света територију Пиве пресецају и уоквирују четири: Пива, Комарница, Тара („Суза Европе“) и Сушица, својом љепотом, дубином, зеленилом, литицама и странама, као и чистом, бистром и питком планинском водом очаравају не само нас Пивљане већ и туристе из „белог света“, који све више хрле да напоје душу тим Богом даним благодетима још очуване бисерне природне лепоте. Ето, то је моја Пива коју волим свом душом!

Писати о Пиви а не поменути њену богату историју, где су се вековима смењивале разне цивилизације, а свака је оставила свој траг, који данас синови и кћери Пиве, ишчитавају и описују у својим радовима. Поносимо се манастирима, Пивским и манастиром на Заграђу, црквама и Светосављем који су били спасоносни за опстанак нашег народа на овим просторима. Тако

данас, иако се њено становништво доста раселило не само по бившој нам заједничкој отаџбини Југославији, већ и даље широм Европе, Америке, Аустралије и по другим крајевима света, Пива и даље живи и постоји! Поносни смо на паметне, умне и способне синове и кћери Пиве, који пишу о њеним гласовитим јунацима и значајним личностима као што су: Бајо Пивљанин, војвода Лазар Сочица, Саватије, Арсеније Гаговић, Шћепан Плоска и многи други. Понос Пиве су њени добронамерни, љубазни, смирени људи, увек спремни да помогну у тешким ситуацијама, о чему су тако похвално, бираним речима писали познати научници Јован Цвијић и Светозар Томић, родом Дробњаца. Недавно објављена монографија Пива и Пивљани – VI/3 Пивљани у науци (Подгорица, 2022) ;показала је да је Пива дала 277 научних радника (193 доктора наука и универзитетска наставника, од који је шест академика, и 84 магистара наука). Ови људи су понос Пиве, понос свих Пивљана! Захваљујући тим својим синовима и кћерима, Пива је данас, по степену и квалитету научне испитаности њене некадашње и данашње етничке и језичке слике, без премца на српском језичком простору. Нећу набрајати имена, ко се све тим бавио и писао, да случајно неко име не прескочим, то не бих желела, али има оних који ће то детаљно урадити, јер ти људи то заслужују!

Природне лепоте Пиве и радност, интелектуалне могућности и врлине њених синова и кћери чине јединствено сазвезђе. Како не волети такву Пиву и не поносити се њоме?! Кажу да родитељи, учитељи и Завичај чине свето тројство, коме се тешко одужити, а о које се лако огрешити. Мој Завичај је, срећом, имао и има свесних и савесних који и хоће и који се умеју одужити родној груди.

ВУКАШИН ТАДИЋ (СНП)

Вријеме је да се млади враћају завичају

Желим да у овој рубрици укажем на главне проблеме мјештана Смријечна, гдје сам рођен и гдје и данас живим. Село данас, нажалост, има само 11 димова, а памтим када се, поготово љети, овдје на играчкама из Смријечна и околних села окупљало више од стотину младића и дјевојака. Нажалост, сада ни љети немамо много више становника, иако би овај прелијепи крај могао туристички да валоризује своје ресурсе.

Пут ка Смријечну изграђен је почетком седамдесетих година

прошлог вијка, али до данас немамо квалитетну саобраћајницу већ ризичну цесту којом и најискуснији возачи пролазе са стрепњом. Општина често поправља пут, али мислим да је неопходна темељна реконструкција, умјесто „крпљења“ рупа које настају усљед проласка камиона или због метеоролошких услова – леда и бујица.

Асфалт пролази кроз село, али до већине кућа мора се макадамом, тако да би реконструкција пута морала подразумјевати асфалтирње неколико кракова у самом селу и дионице од цркве ка Стоцу. Рекон-

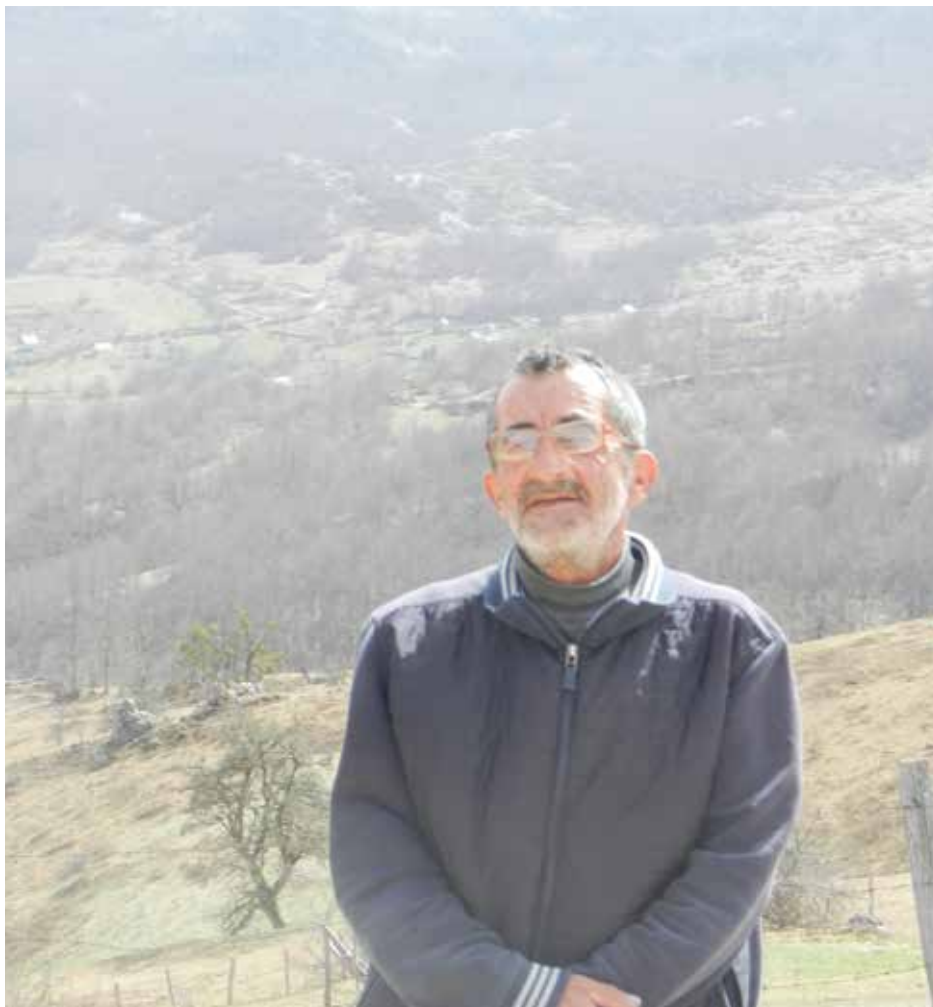
струкција пута главни је наш проблем, а када је ријеч о водоснабдијевању покренули смо иницијативу да се обави санација дијела водова од главе каптаже и да се уради неколико шахти. Та наша иницијатива наишла је на разумијевање предсједник општине Слободана Делића и надамо се да ће у догледно вријеме бити реализована.

Када је ријеч о снабдијевању електричном енергијом, чести су прекиди, али и интервенције надлежних из Електропривреде. Сматрам да би требало обавезно замијенити дрвене стубове који су у лошем стању и поставити бетонске гдје је то год могуће. Неки бетонски стубови су постављени али годинама су без функције, односно нјесу стављене конзоле па „посао завршавају“ стари дрвени стубови, што је веома ризично.

Бајкери и остали туристи препознавају љепоту ових предјела, па током сезоне често се и задржавају у шаторима. Сматрам да се таква облик туризма мора подржати тако што би се укључило локално становништво и Општина, те се одредила мјеста за кампове и обезбиједила инфраструктура (вода, тоалети, струја...).

Сматрам и да то није могуће урадити преко ноћи, али и да је то реално уз активизам мјештана и помоћ локалне управе.

Боља инфраструктура била би подстицај грађанима да своје планове вежу за пољопривреду и туризам, јер се данас од тих дјелатности може солидно живјети. Надам се да долази вријеме када ће се млади људи враћати завичају, те да ће код младих заживјети предузетничка иницијатива како бисмо искористили огромне природне потенцијале Смријечна и цијеле Пиве.

Вукашин Тадић: Имамо реалне шансе за развој туризма

Затражено отварање граничног прелаза на Равном

У овој рубрици
предсједник Општине
Слободан Делић
одговара на питања
које постављају
грађани. Сви
заинтересовани
питања могу
поставити
посредством мејла
rijec.pive@gmail.com
или путем телефона
068 896 925

Предсједник Општине Слободан Делић

Драгољуб Мићановић (63) , пензионер:

Грађанима Горанска прије двије године обећан је завршетак водовода, односно квалитетно водоснабдијевање у горњем дијелу села. Када можемо очекивати почетак и реализацију тог пројекта?

Почетком априла 2023.године општина Плужине је расписала јавну набавку за израду пројектне документације за изградњу дијела водовода у селу Горанско. Пројекат је завршен и ревидован, те кандидован као приоритетни пројекат општине Плужине ка Управи за капиталне пројекте. У комуникацији са Управом информисани смо да је пројекат предвиђен за реализацију у 2024.години и очекујемо расписивање јавне набавке. Са избором извођача отпочеће и реализација изградње недостајућег дијела водовода за село Горанско, што ће вјерујемо унаприједити систем водоснабдијевања у овом селу.

Данко Огњеновић (50), радник:

Када ће бити настављена обнова пута ка Барном долу и да ли се житељи тог села могу надати асфалту?

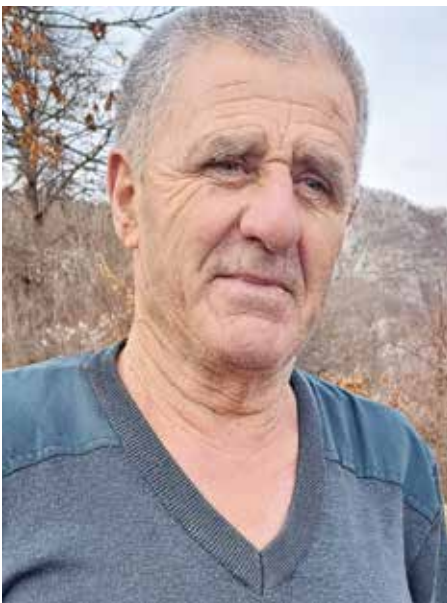
Барни до је село коме се може приступити из више праваца. Из правца села Шарићи, асфалтирање пута је завршено током 2023. године. Засеоци Барног дола Бешићи, Паклишта, Дуба и Кутијеш имали су јако лошу путну инфраструктуру, па се у 2023. години приступило унапређењу и поправци исте. Од асфалтног пута у Барном долу, мјеста Кутијеш до засеока Дуба пробијен је и насут пут. Од Унча према засеоцима Бешићи и Паклишта пут је такође, насут и уваљан. Дио који је остао незавршен због лоших временских услова, почетком прољећа ове године биће завршен и оспособљен за лакше саобраћање на том простору.

Александар Јокановић (64), предузетник:

Да ли послје бројних полемика и недоумица можемо знати докле је дошао пројекат градње споменика највећем црногорском и пивском јунаку Бају Пивљанину. Гдје ће бити локација тог споменика и да ли ће бројни туристи имати прилику да га обиђу?

Пројекат изградње споменика Бају Пивљанину је потекао од двије не-владине организације: НВО “Удружење Пивљана” из Подгорице и НВО “Огњиште Баја Пивљанин” из Подгорице. Обје организације су имале различите идеје о изгледу споменика и мјесту изградње споменика. Општина Плужине је изразила спремност да пружи свој допринос у складу са могућностима за изградњу споменика. Динамика и ниво активности на овом пројекту прате и спроводе иницијатори изградње Споменика, те они представљају најбољу адресу за информисање о степену реализације овог пројекта.

Ратко Бакрач (75), пензионер:

Да ли постоји план да се изгради пут од Пресеке до Равног, који би у великој мјери допринио развоју села и цијеле Пиве, с обзиром на то да би отварање граничног прелаза на Равном било од огромне важности за развој туризма, јер је прије неколико година пут од Гацка до Равног реконструисан?

Путни правац Пресека-Равно, Просторним планом Црне Горе је предвиђен као дио регионалног међудржавног пута који ће повезивати Црну Гору и Босну и Херцеговину. Када ће се кренути у реализацију тог пројекта још увијек није познато иако смо сви свједоци да би његова изградња била јако значајна за општину Плужине. До момента реализације овог важног пројекта настојаћемо и настојимо да предметни пут учинимо што функционалним и оперативним за употребу. За гранични прелаз на Равном смо се званично обратили надлежном министарству које нас је обавјестило да ће покренути законом предвиђене процедуре и комуникацију са надлежним министарством Босне и Херцеговине како би се дефинисао и формирао гранични прелаз Равно за грађане са личном картом Плужина и Гацка.

ФОТО: Жељко Шапурић

ПАРК ПРИРОДЕ ПИВА ПРИПРЕМА БРОЈНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Од јуна до августа у плану шест концерата

Општина Плужине је у дијелу крупних инфраструктурних пројеката деценијски била запостављена од стране централне власти, те данас не располаже капацитетима за развој зимског туризма, каже Иван Додеровић, вршилац дужности (в.д.) директора локалне Туристичке организације (ТО) Парк природе Пива.

Без обзира на то, локална управа и други локални субјекти максимално су се трудили да током зиме промовишу туристичке потенцијале Плужина и Пиве, а крајем фебруара учествовали смо и на 46. Међународном сајму туризма у Београду гдје се дужи низ година презентујемо и гдје смо још једном представили нашу понуду – каже Додеровић и додаје да су већ почетком марта приступили плану израде припрема за љетњу туристичку сезону.

Догађај који ће нас презентовати је музичка манифестација "Пивска прича" гдје планирамо да у периоду од 15. јуна до 17. августа организујемо шест концерата и већ смо у преговорима са извођачима.

Планиран је и Сабор изворног пјевања, Пјесничка ријеч на извору Пиве, Пјеснички сусрети, Тара без граница и фестивал фолклора "Слађо Тијанић". Спортски клубови ће организовати меморијални турнир у фудзалу "Бранко Брано Благојевић", планинарски успон на Маглић, Пруташ и Сувор и турнир у малом фудбалу и баскету. Ове године ће се први пут у Плужинама организовати Планинарски фестивал вишедневног карактера у организацији Планинарског савеза Црне Горе – најављује Додеровић и подсјећа да Плужине имају планинарске клубове "Пива" и "Биоче".

Надају се да ће и ове године организовати "Дане Пивског језера" и North outdoor фестивал, те да ће

их посјетити и Међународна хидро-авио регата "Montadria".

(ДАН)

Иван Додеровић, директор Парка природе „Пива“

ПОТРЕБНО ВИШЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Иван Додеровић истиче да би у дијелу активности заштите природе било добро да имају већи број запослених како би се боље вршио мониторинг, јер тренутно имају свега осам запослених.

Други проблем се препознаје у дијелу прихода који остају у сивој зони. Накнада боравишне таксе представља за нас симболичан приход а свједоци смо стања на терену, те да је много већи број посјета и ноћења него што то званичне статистике показују. Одређени извори финансирања би могли бити на већем нивоу како би се обезбиједила одрживост функционисања друштва – каже Додеровић.

Територија Парка природе Пива обухвата 32.500 хектара, што чини 38 одсто површине општине Плужине, па се на Шћепан Пољу, гдје је почетна тачка за рафтинг, у селу Недајно, на Стабањским језерима и Трновачком језеру постављају информативне табле како би посјетиоци знали да улазе у заштићено подручје.

Додеровић позива љубитеље нетакнуте природе да уживају у сакривеним и неистраженим љепотама Пиве и садржајима које припремају "јер ће Пива овог љета бити интересантна дестинација за посјету".

ПРОЈЕКАТ "VIA FERRATA"

Откривање љепоте Пиве и Ибра

Пројекат "Via Ferrata пењање ради откривања лепоте Пиве и Ибра (Via Ferrata CLUB)" заједнички спроводе Општина Плужине и Општина Тутин, InTER (Србија) и Регионални парк

Пива са циљем доприноса коришћењу туристичких потенцијала и унапређења прекограничне сарадње заједница Црне Горе и Србије. Пројекат ће унапредити сарадњу између Општина Плужине и Тутин

кроз коришћење природних потенцијала за развој комплементарних и атрактивних производа и услуга у области активног туризма.

Пројекат суфинансира Европска унија у оквиру финансијског инстру-

мента претприступне помоћи (IPA II кроз Програм прекограничне сарадње Србија - Црна Гора 2014-2020. Уговор за суфинансирање средствима Европске уније потписан је са Министарством финансија Републике Србије – Сектором за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније. На коференцији за медије у Плужинама о пројекту су говорили предсједник Општине Плужине Слободан Делић, предсједница Скупштине општине Тутин Фазила Фезировић и координатор пројекта, Драгиша Мијачић из Института за територијални економски развој InTER.

Предсједник Општине Плужине захвалио је на финансијској подршци Европске уније и истакао да се радује сарадњи са Општином Тутин на унапређењу туристичких потенцијала двије општине, као и да ће се ова сарадња наставити и у другим секторима и правцима развоја.

Предсједница Скупштине општине Тутин захвалила је на указаном повјерењу Општини Плужине и истакла да се нада да ће пројекат остварити планиране резултате, унаприједити туристичку инфраструктуру и допринијети бржем економском развоју општине Тутин и Плужине, кроз креирање нових туристичких понуда, посебно у активном туризму.

Очекивани резултати пројекта се односе на увођење новог туристичког производа у поменути општинама – Via Ferrata које ће бити инсталиране на атрактивним локацијама. Такође, биће унапређени капацитети младих на локалном нивоу за пружање услуга водича и спасавања на у Плужинама и у Тутину. Резултати пројекта се односе и на промоцију Виа Феррате међу туроператорима, outdoor/планинарским клубовима и потенцијалним посетиоцима, као и на повећану видљивост прекограничне сарадње и резултата пројекта у јавности.

Реализација пројекта је почела 1. новембра 2023. и трајаће годину дана, до 31. октобра 2024. године. Укупна вредност пројекта је 288.643,10 еура, од чега је допринос Европске уније 244.798,21 еура.

Посјета министра Јоковића кули Лазара Сочице

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, Пивљанин - Владимир Јоковић посетио је кулу Лазара Сочице на Горанску.

Директор Парка, Иван Додеровић је министра упознао са историјском и природњачком поставком која

се налази у кули, као и са другим садржајима који ће бити доступни посетиоцима овог заштићеног културног добра.

Министар Јоковић је боравио и у Плужинама, гдје је заинтересованима представљен Агробуџет Црне Горе за 2024. годину.

ХИДРОЕЛЕКТРАНА ОБИЉЕЖИЛА
ЛУБИЛЕЈ У ЗНАКУ ДОБРИХ ПОСЛОВНИХ РЕЗУЛТАТА

Златни киловати стижу из Пиве

Хидроелектрана Пива 48. годишњицу постојања и успјешног рада обиљежила је 28. марта у знаку добрих производних резултата, погонски спремна и са добрим хидроенергетским потенцијалом да испуни циљеве за-

цртане овогодишњим електроенергетским билансом.

Из Електропривреде је саопштено да у прилог томе иде и чињеница да је хидроенергетски објекат у кањону Пиве од почетка године произвео 255 гигават сати електри-

чне енергије, остваривши 34 одсто укупног производног плана за ову годину.

“Планирано је да ХЕ Пива у укупној производњи електроенергетских објеката ЕПЦГ у овој години учествује са 25 одсто, испоруком

Фото: ЕПЦГ

најквалитетније и најскупље, вршне електричне енергије. Ниво пивске акумулације тренутно је довољан за производњу 194 гигават сати електричне енергије”, наводи се у саопштењу.

ХЕ Пива је и током прошле године остварила завидне производне резултате. Електроенергетском систему испоручила је 932,5 гигават сати електричне енергије, премашивши план за четвртину.

Извршни руководилац Подружнице - ХЕ Пива Никола Даковић, подсетио је да производни резултати прошлу годину чине једном од десет најбољих производних година од почетка њеног рада.

Даковић је казао да је задовољан и постигнутим на текућем и инвестиционом одржавању те радовима на модернизацији тог енергетског

објекта.

“У новембру прошле године вратили смо у погон агрегат А2 који због квара блок трансформатора 120 МВА није производио од маја 2022. Истовремено почели смо ремонт агрегата А1 који обухвата радове на генератору и радове на уградњи електромашинске опреме”, рекао је Даковић.

Он је навео да ће завршетком ремонтних радова заокружити један инвестициони циклус у Хидроелектрани, који ће им омогућити поузданији рад и у наредних 30 година.

Добри пословни резултати, који се у континуитету постижу, највећим дијелом, заслуга су запослених чија посвећеност, одговорност и стручност гарантују стабилан рад овог хидроенергетског објекта.

ХЕ Пива је велика хидроелектра-

на акумулационог типа са једном од највиших бетонских лучних брана у свијету. Располаже акумулацијом дугом око 40 километара, корисне запремине 746 милиона метара кубних воде.

Као прибранско постројење са великом корисном запремином акумулације, ХЕ Пива је флексибилан извор енергије и снаге.

Због специфичних топографских карактеристика терена комплетно постројење урађено је испод површине земље.

Хидроелектрана може стартовани са пуном снагом за кратко вријеме и расположива енергија која је акумулисана у Пивском језеру предаје се у мрежу у зависности од потреба електроенергетског система.

Поводом Дана ХЕ положен је вијенац на споменик страдалим неимарима током изградње овог, за наше услове, грандиозног електроенергетског објекта у кањону Пиве.

Кецојевићи добили грб

На иницијативу Милооша и Душана Кецојевића, Одсјек за племићке, личне и породичне грбове ЕФБА асоцијације на редовном засједању на Сретење у Београду додијелио грбовну повељу братству Кецојевића, чији тескт преносимо у цјелости

Одсјек за племићке, личне и породичне грбове ЕФБА Асоцијације, љета Господњег 2024. мјесеца фебруара, дана 15. о великом православном празнику Сретења Господњег, у српском престоном граду Београду, на редовном засједању, донијела је одлуку. Додјељује се

ГРБОВНА ПОВЕЉА чији је власник братство **К Е Ц О Ј Е В И Ћ**

На иницијативу Душана (Милорадовог) и Милоша (Пантовог) а на идејно решење Милоша (Пантовог) а уз велику помоћ и подршку рођака и братственика, осмислисмо и израдисмо грб братства Кецојевић

да буде свим члановима рода за понос. Одужисмо се свим славним и храбрим прецима и остависмо у аманет будућим потомцима и наследницима, да чувају славну историју и традицију своје породице Кецојевић, за будуће вјекове, прослављајући име Светог Јована Крститеља, као своје крсне славе и свог заштитника. На многаја љета!

Овом Повељом се потврђује да је грб оригиналног дизајна и израђен по свим хералдичким принципима, власништво братства Кецојевић.

БЛАЗОН ГРБА је у редовима који слиједе.

ШТИТ: На црвеном штиту крст златни, дјелећи грб на четири поља. Крст асоцира на вјеру православну,

али и крст Светог Јована Крститеља, славе и заштитника породице Кецојевић. Црвена је боја слободе и борбе за слободу, угледа и чести, боја слободарског духа, среће и хришћанске вјере православне, успјеха и постизања великих животних и пословних резултата. У првом пољу (dexter chief), приказ Светог Јована Крститеља, указује на највећу светињу братства Кецојевић, крсне славе која се прославља кроз вјекове, још од 1390. године коју уписасмо на средини златног крста на грбу. Те године четири брата, по предању, потомака Војводе Трипка, после Косовског Боја стигоше у нове крајеве, у Бањане, у мјесто Петровиће и добише своје данашње презиме Кецојевић, који су се раселили на неколико страна, Мируше (Опутна Рудина), Мојдеж (Х.Нови) и Пива-село Боричје (Пирни До) а одатле на Радан планину (Гајтан), Сјеверну Македонију (Јосифово) и Бачко Добро Поље (Војвојдина) и свуда широм свијета. У другом пољу (sinister chief), двије сабље, укрштене са главом вука златним по средини, асоцирајући на све храбре и неустрашиве претке из рода Кецојевић, кроз вјекове, чувајући успомену на славне јунаке, хајдуке, сердаре, војводе, племенске капетане и перјаничке барјактаре који часно служише својој Црној Гори, Херцеговини и Србији као и

Душан Милорадов

Милош Пантов

ОБРАЗОВНИ ЦЕНТАР

Ученици и наставници у пројекту Супершколе

Током претходне и ове школске године ученици из ЈУ Образовни центар – Плужине су учествовали у пројекту Супершколе. Супершколе су дио мултидонорског пројекта „Програм школске размјене на Западном Балкану“ који заједнички финансирају Европска унија и њемачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој (BMZ), а спроводе Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) и Регионална канцеларија за сарадњу младих (RYCO).

RYCO је основан 2016. године у складу са заједничким споразумом влада западног Балкана 6 (Албанија, Босна и Херцеговина, Косово*, Црна Гора, Сјеверна Македонија и Србија). Рад RYCO -а фокусиран је на промовисање духа помирења и сарадње између младих у региону кроз програме за размјену младих. У партнерству са удружењима младих, школама и организацијама цивилног друштва, RYCO промовише изградњу капацитета и прекограничну сарадњу међу младима и пружа обуке за омладинске актере како би подржали рад на изградњи мира међу вршњацима.

У децембру 2022. године године у сарадњи са “Yahya Kemal College – Скопје” као нашом партнерском школом исписали смо пројекат са називом “Црафтс фор Пеаце” који је препознат као један од седам одобрених пројеката у Црној Гори.

У фебруару 2023. године наставница Милена Огњеновић учествује у Regional Teachers Training (регионалној обуци наставника) гдје учи основе главног координатора за поменути пројекат, а затим са директором Образовног центра Гораном Гојковићем и у договору са другим координатором из партнерске шко-

ле Ilknur Bozkurt, правимо агенде за размјене које ће се одржати прво у школи у Плужинама па затим у приватној школи у Скопљу. Избор кандидата тј. ученика реализован је кроз презентације у школи и раз-

говор са ученицима, а касније кроз упитник који су испуњавали сви ученици из средње школе и тиме изразили жељу за учествовањем, и сведен је на дванаест одабраних кандидата који су дали свој допри-

нос у овој причи.

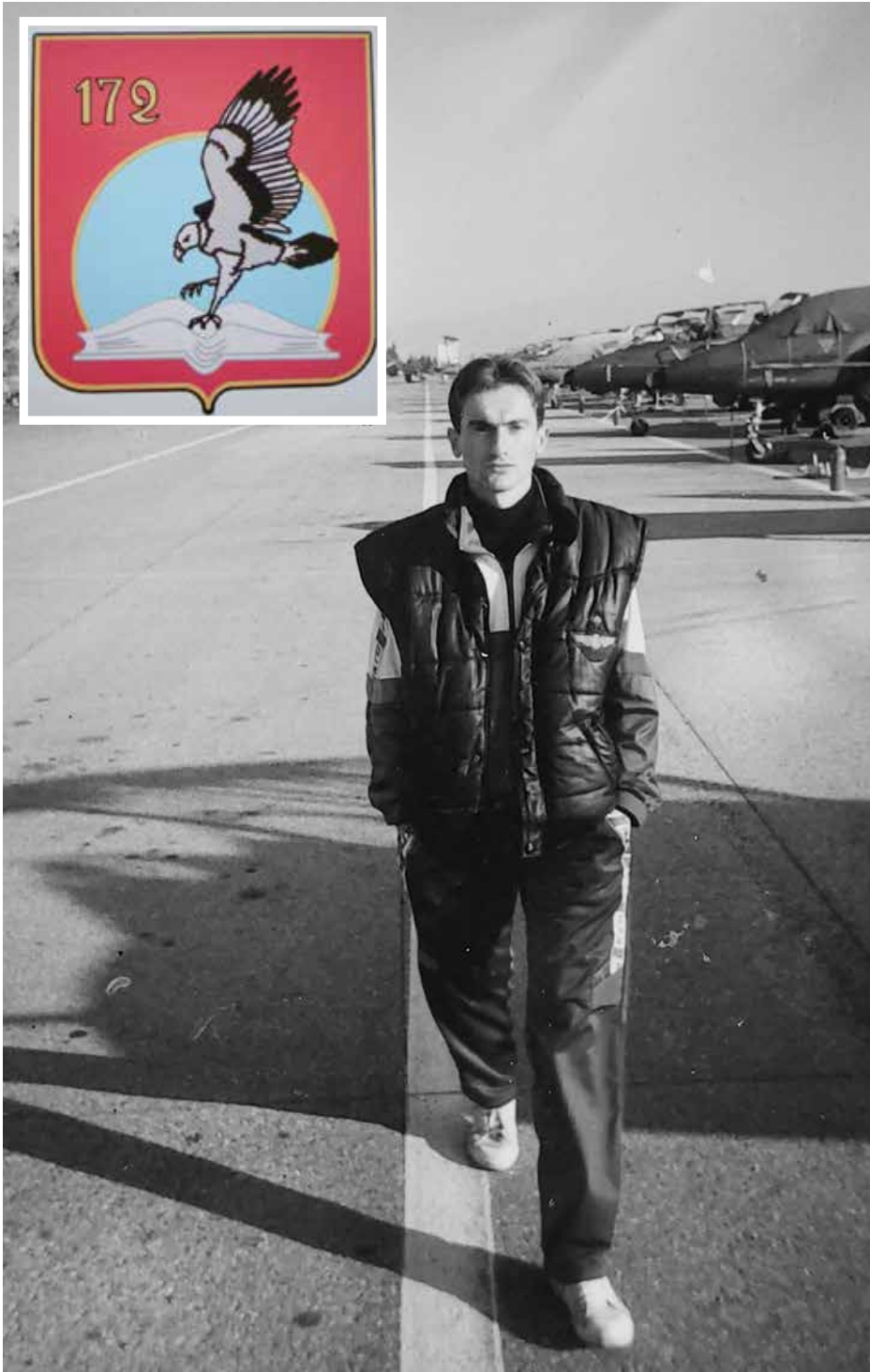
Реализацијом прве размјене у оквиру програма размјене Супершкола, Образовни Центар у Плужинама је имао прилику да угости 12 ученика и 2 наставника из “Yaуха Кемал Цоллаге – Скопје” који су боравили у Плужинама од 7. до 13. маја 2023. године. Реализоване су бројне занимљиве активности које су имале за циљ да учине друштво на Западном Балкану отпорнијим на политичке изазове, тако што ће оснажити своју омладину да учествује у интеркултуралном дијалогу. Кроз ову размјену, ученици из Плужина су представили како себе тако и своју школу и обичаје и своју локалну заједницу.

Друга размјена гдје је Образовни Центар из Плужина био гост у приватној школи “Yaуha Kemal College – Скопје” у Македонији трајала је од 15. до 21. октобра 2023. године. У реализацији Пројекта активно је учествовало 12 ученика средње школе из Плужина са наставницом Миленом Огњеновић и директором Гораном Гојковићем.

Завршни Омладински камп у Сарајеву трајао је од 18–24. новембра, гдје су ученик Душан Маџаревић и директор Образовног центра представљали исти. Кроз бројне сесије и дружења завршио се успешно други круг овог сјајног пројекта уз поруку “Superschools feels like home”.

ЧЕТВРТ ВИЈЕКА ОД ПОГИБИЈЕ СТАРИЈЕГ ВОДНИКА АЋИМА ТАДИЋА

Црна Гора не смије заборавити свог хероја

Аћим Тадић

Једна од првих жртава НАТО-бомбардовања Југославије 1999. године био је старији водник Аћим Тадић, рођен 1971. године у Смиријечну. По ратном распореду, његова ескадрила је из Подгорице распоређена у Ниш, чим је почело бомбардовање 1999. године - прича за „Ријеч Пиве“ пензионисани пуковник Драго Нешковић, војни пилот, који је некада био на служби на подгоричком аеродрому, а једно вријеме и његов командант.

Као ваздухопловни техничар – оружар, Аћим је службовао у 229. ловачко-бомбардерској ескадрили „Мачеви“ у склопу 172. авијацијске бригаде на аеродрому Голубовци,

–У Нишу се на дан Аћимове погибије (28. март 1999), обављало наоружавање наших авиона у оквиру припреме за борбена дејства. Са удаљености од око 45 километара ка нишком аеродрому испаљена су два контејнера касетних бомби са америчког авиона, које су пале међу људство аеродрома. Живот је тада изгубио Аћим, а рањено је шест његових колега – казао је Нешковић, додајући да је Аћимово тијело пребачено за Никшић, а потом у Смиријечно.

Нешковић је руководио војном сахраном као изасланик команданта Ваздухопловног корпуса Војске Југославије генерала Радољуба Мацића. Сахрани је присуствовао и митрополит црногорско-приморски Амфилохије, па је уз војне почасти одржан и црквени обред.

Пуковник Нешковић није заборавио Аћима, па је прошле године у Нишу обишао споменик жртвама НАТО агресије.

У јуну прошле године у Нишу се

ОД МАЛЕНА БИО ЗА ПРИМЈЕР

Животна прича Аћима Тадића почела је у Смријечну, првог дана марта 1971. године. Аћим се у шестој години живота преселио са породицом у Никшић, гдје је завршио Основну школу "Јанко Мићуновић". Колико је у њему тињао осјећај родољубља, говори и чињеница да је на литерарном конкурс са темом о војнику написао гјесму и добио прву награду.

На завршетку основне школе, у дневнику су биле само петице, па је Аћим добитник дипломе Луча.

Вођен узором стрица Милосава, pilota, Аћиму је била жеља да и сам похађа војну школу. Тада су се тражили и примали најбољи ђаци.

Средњу војну школу РВ и ПВО завршио је у Рајиловцу код Сарајева и започео студије ваздухопловно техничке академије. Студије прекида ратни вихор у Босни. У свеопштем хаосу рата у Босни успијева да преживи. Враћа се у своју Црну Гору. Као старији водник војске Југославије, држави је служио на аеродрому Голубовци, на авиону Г-4 у 229. ескадрили "Мачеви".

Аћим је одликован више пута - Медаљом за заслуге у области одбране и безбједности и Оредном за храброст. Добитник је војне споменнице бораца 1999-2019 (додјелила Република Србија борцима из Црне Горе), као и Медаље за заслуге Војске Црне Горе.

одржавао Осми међународни фестивал духовне музике на којем су као чланови Хора Светог апостола и јеванђелисте Марка из Подгорице

учествовали пуковник Нешковић и Јован Савић, сестрић покојног Аћима.

-Са колегама пилотима из Ниша

договорио сам се да Јована одведем на војни дио аеродрома у Нишу код команданта – пуковника Пантелића. Одлазак је организовао пуковник Миле Обрадовић који је у вријеме бомбардовања Југославије био командант хеликоптерског пука у Нишу, а касније командант Нишког аеродрома. У заказано вријеме отишли смо код команданта и у пригодном разговору евоцирали успомене на Аћима. Нијесмо могли обићи мјесто погибије, јер оно сада припада цивилном дијелу аеродрома, али смо тада информисани да се припрема спомен – соба у којој ће бити мјеста и за Аћима. Сљедеће године биће обиљежено 25 година од Аћимове погибије и рањавања његових колега, а том догађају присуствоваће и Аћимова родбина – казао је раније за „Ријеч Пиве“ Нешковић, додајући да су он и Јован Савић боравак у Нишу искористили и за обилазак обиљежја погинулим војницима и старјешинама у рату 1999. године на који је уписано и име Аћима Тадића..

Са сахране Аћима Тадића

Породица и саборци положили вијенац у знак сјећања на Аћима, Ниш, 24. март 2024.

Успомену на Аћима Тадића чувају његова породица и саборци из 229. ескадриле “Мачеви”.

-Дугачак је списак оних којима је Аћим припадао. Он је наш јунак, наша туга и понос – казала је за „Ријеч Пиве“ Анка Савић, Аћимова сестра. Она је са братом Зораном и сестрама Зденком и Зорицом 24. марта гостовала у Нишу гдје су поводом сјећања на злочин боравили и Аћимови ратни другови на позив тадашњег замјеника командира Аћимове јединице Александра Милићевића.

-Породица се овим путем искрено захваљује на гостопримству и сјећању, а посебно команданту Аеродрома Ниш Немањи Пантелићу који је породици и саборцима дозволио да посјете мјесто погибије и спомен собу која се припрема у знак сјећања на три жртве бомбардовања, међу којима је и Аћим – рекла је Анка Савић, додајући да ће „Аћим остати запамћен и вољен док год има његових најмилијих и сабораца 229. ескадриле.

-Да ли ће Црна Гора учинити нешто да Аћима памте и млади нараштаји? Он је то заслужио, јер дати живот за одбрану своје земље

СТРАЖАР

На стражи војник стоји
Док зима зубе стеже
Минуте нервозно броји
Иза високе челичне мреже

Мислима свуда лута
Док глади пушку нову
Ја га гледам са пута
Док пишем пјесму ову

Вријеме је кући поћи
У промрзле руке дувам
И мислим када ћу моћи
И ја да стражу чувам.

(Пјесма коју је Аћим написао као основац и за коју је добио литерарну награду, а коју нам је по сјећању интерпретирала његова сестра Анка)

је највећи чин родољубља. У Србији су сви погинули борци добили своје улице у родним градовима или градовима гдје су живјели. Да ли ће се Црна Гора у Никшићу урадити нешто по том питању, или ће се и даље трудити да нам свима усаде колективну амнезију -да све заборавимо потпомогнути својим НАТО туторима.

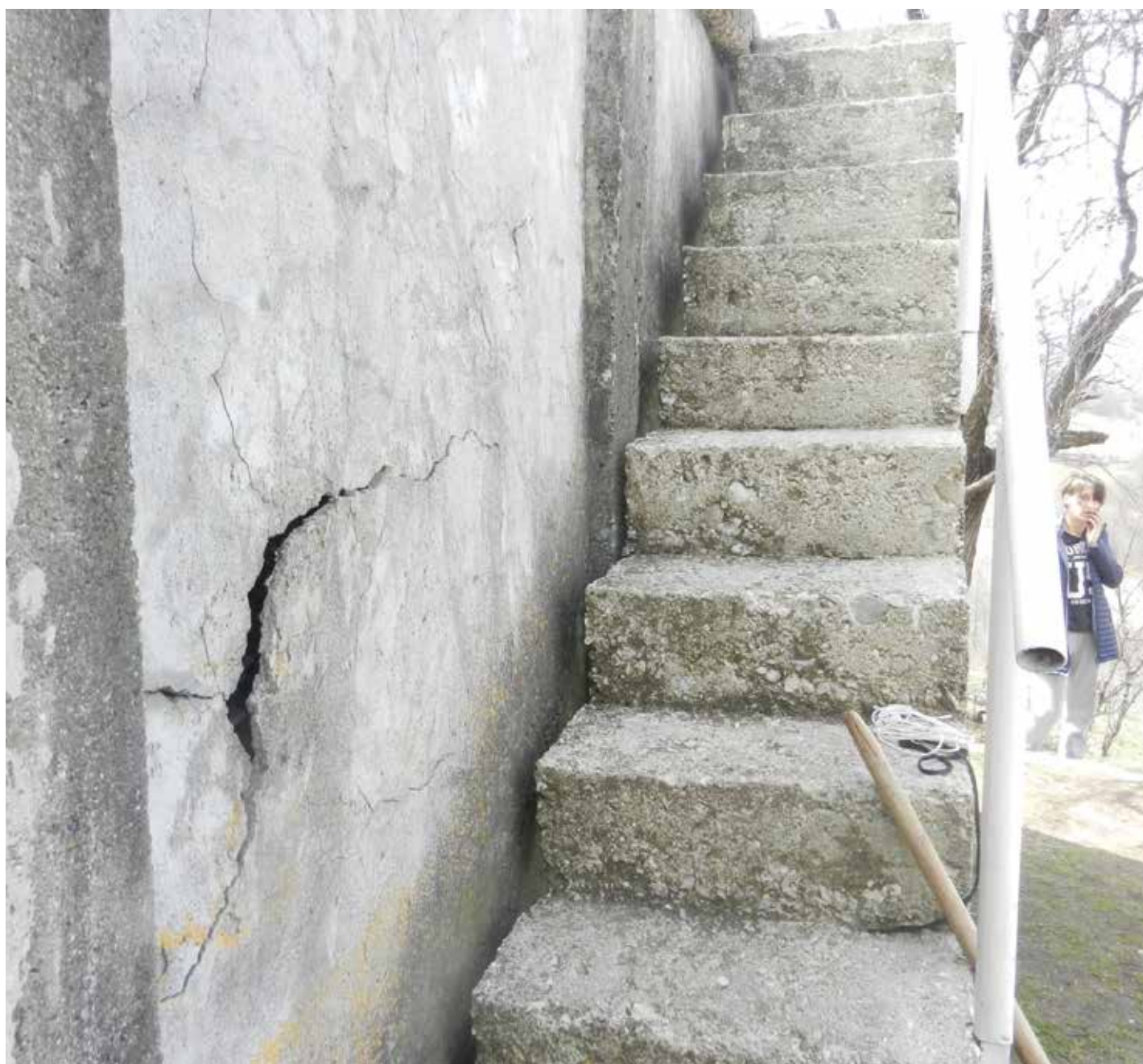
Чак је и на споменику у његовом граду Никшићу који су подигли за погинуле у ратовима 1992-1999 сплетом чудних околности изостављен Аћим. Савез Бораца Плужине, наводно, се zaloжио да се подигне споменик у Плужинама, на којем ће се наћи Аћимово име. Да ли је у реду то што је Аћим уписан на споменицима у Београду и Нишу, док га нема у Никшићу - граду у којем је завршио основну школу и провео најдужи период живота. Свакодневно нас познаници и рођаци питају зашто Аћима нема на спомен обиљежљима – казала је Анка Савић.

Р.Т.

**ВИШЕ ОД 50 ПРИЈАВА ЗБОГ ШТЕТЕ НА ГРАЂЕВИНАМА
НАСТАЛЕ ЗБОГ СЕРИЈЕ ЗЕМЉОТРЕСА**

Тресло као 1979.

Млађи Пивљани не памте подрхтавање тла јаче од оног које се десило 14. марта око четири сата ујутро. Штете има на грађевинама и на Планини и у Жупи. Најјачи удар у епицентру износио 5,3 степена Рихтерове скале, а подрхтавање тла се наставило готово свакодневно. Потресе су осјетили и становници рејона Београда и бројних других градова широм Балкана

Оштећења на кућама након земљотреса

Земљотрес са епицентром код села Чарађе узнемирио је 14. марта прје зоре житеље Плужина и свих пивских села. Ниједна грађевина није срушена, али су оштећени зидови и кровови у многим селима, па су до закључења овог броја грађани надлежној служби поднјели више од 50 захтјева за утврђивање штете. У наредним данима представници надлежне службе на терену ће утврдити о каквим посљедицама се ради и колике ће бити нанале за санирање штете.

Голе Јововић са Забрђа, једног од села која су најближе епицентру, за „Ријеч Пиве“ каже да је подрхтавање тла изазавало штету на његовој кући, да су попуцали зидови, церклаж на листри при врху крова, те да је на више мјеста

са плафона и зидова опао малтер. Он подсјећа да се послје уништавања вишка наоружања на Латичну 2010. године у Пиви осјетило више од 2.500 земљотреса, те да је и тада било штете на грађевинама. Јововић тврди да је сигуран и да је серија посљедњих земљотреса посљедица уништавања експлозива на Латичну које се одвијало 2010. године.

Из Сеизмолошког завода Црне Горе тада су демантовали су да је узрочник бројних земљотреса уништавање наоружања, тврдећи да је подрхтавање тла у Пиви узроковано процесима насталих због акумулације ХЕ Пива, односно због вјештачког Пивског језера.

-Сигуран сам да је уништавање огромне количине наоружања на Латичну довело до поремећаја који

су изазавали земљотресе, те да је и земљотрес од 14. марта посљедица тог безумног чина. Тада сам јавно на скуповима на Крсцу и у Брљеву Гатачком дигао свој глас против одлуке Војске Црне Горе да на тромеђи три српска племена - Пиве, Голије и Гацка спроведе акцију уништавања огромне количине наоружања. Од куће сам слушао снажне детонације и гледао печурке дима изнад Латична, које је само три километра удаљено од Чарађе, односно од епицентра посљедњих земљотреса. Због подрхтавања тла, тада ми је угрожено водоснабдијевање куће, па сам морао сам реализовати алтернативно рјешење које је много лошије. Због тог проблема сам се више пута обраћао Општини, али помоћ нијесам добио - казао је Јо-

Голе Јововић показује оштећење на кући

Оштећења на кућама након земљотреса

Оштећења на кућама након земљотреса

ЗАВИЈАЊЕ ПАСА, ХУК, ПА ПОТРЕС

Бројни житељи Плужина и пивских села тврде да не памте јаче подрхтавање тла, а само они старији сјећају се разорног земљотреса који се догодио 15. априла 1979. године на Црногорском приморју када је страдало више од 100 грађана и када су уништене зграде, куће и инфраструктура-

Вељо Тодоровић из Брезана каже да је 15. априла 1979. године био испред своје куће у Брезнима када се око се тло затресло у 7 сати и 15 минута ујутро.

-Памтим да се прво зачуо јак хук који је долазио из правца Живе, те да се потом десило јако подрхтавање тла. И ове године био сам будан када је затресло, а прије тога зачуо сам јако завијање два пса који су били везани на око 100 метара од куће. Устао сам и кренуо да видим о чему је ријеч, али прије него што сам стигао до паса они су утихнули. Онда сам пошао назад ка кући, када се зачуо јак хук из правца Голије. Ушао сам у кућу, када је почело да се тресе све око мене и потом изашао напоље и удаљио се од куће, јер сам имао утисак да ће се обруштити тигле са крова. У први мах помислио сам да је епицентар негде у Херцеговини и да је можда страдао Мостар, а касније сам сазнао да је жариште код Чарађе - казао је за „Ријеч Пиве“ Вељо Тодоровић.

Вељо Тодоровић

вовић за „Ријеч Пиве“.

Он истиче да је био будан пред зору 14. марта када се десио земљотрес, те да је мислио да ће се „соргати кућа“. Устао сам из кревета и кренуо да изађем ван, али ми се ћебе замтало око нога па сам пао. То ме спасило, јер би ми, да сам наставио да се крећем, на главу пао малтер са плафона.

Послије земљотреса појавиле су се опречне информације о епицентру, па је једна од првих била да се он налази на територији општине Плужине. То су неки од новинара закључили по аналогiji, јер су сеизмолози саопштили да је епицентар удаљен двадесетак километара од Плужина, али на територији никшићке општине. Друга погрешна информација била је да је епицентар у Голији, гдје се налази село Чарађе, а прави податак је да је жариште на територији Бањана, додуше, веома близу Чарађе.

Преносећи изјаве мјештана и званичника о серији земљотреса и фотографије са терена, о серији земљотреса извјештава фејзбук страница „Бањани и Опутне Рудине“, чији уредник Жељко Шапурић каже да је велика срећа што нико није повријеђен, те да је у селима око епицентра уништено више кућа и штала.

-Подрхтавање тла се веома јако осјетило у Никшићу гдје су грађани као и 1979. године напустили домовне. Мене је подрхтавање зграде пробудило из сна, иако живим на приземљу, а много јаче је тресло на височијим спратовима. Надам се да ће се серија земљотреса зауставити, те да ће надлежне институције помоћи грађанима да санирају куће и штале што краћем року – казао је Шапурић.

Земљотрес од 13. марта и неколико јачих потреса који су се десили касније, није узнемирио само житеље Црне Горе, већ се, наравно, снажно осјетио у Херцеговини, посебно у Билећој и Гацку. Најјачи удари осјетили су се и у Хрватској, али и у готово цијелој Србији, па су због њих били узнемирени и Београђани, као и житељи бројних других насеља широм региона.

Пише: Павле Пајо ГЛОМАЗИЋ

Остадоше за мном, тамо негђе у кршу дурмиторском све оне приче старијих бораца о војничком живота. Раскрстих са њима јер сам сигуран да ни у армији као и у животу нема калуца. Свако иде својим путем, а хоће ли он бити трновит или засут цвијећем – не зна се. Дођох у главни град црногорски онако чисто без треме. А како и не бих кад га познајем као своју врлетну Пиву.

Тамо на сјеверној страни Ђемовског поља гђе Рибница још жубори некако планински, ненавикнута на равницу, у дивном маслињаку на-

Писмо једног војника из 1974.

лази се касарна која носи име Друга Тита. Стојећи на капији са групом регрута био сам поносан што ћу служити свој војнички рок ту, одужити се домовини у касарни која носи име великог човјека.

Прођосмо капију. Још једном се окренух према аутобусу који нас је довео и у том тренутку постадох војник јединице која наставља традицију оне славне Пете црногорске пролетерске бригаде, чији је командант био још славнији Сава Ковачевић. Дани су полако пролазили, досадни, они прави јесењи. Стекао сам много пријатеља за врло кратко вријеме.

Младићи из свих крајева наше домовине окупљени овђе да одуже свој дуг части постадоше пријатељи иако до тада нијесу знали једни за

друге. Осјећам да међу нама почиње да расте оно другарство које је красило Савине борце за вријеме рата и тек тада схватам зашто је падао друг за друга. Некако у овом тренутку читавим мојим бићем проструји онај патриотизам који је специфичан за нас Југословене када је у питању одбрана наше земље. И када ујутру чујем продоран звук трубе увијек се сјетим оног дрвета у љепотици Зеленгори поред којег је пао легендарни Сава Ковачевић.

Устајем са неком посебном вољом и снагом свјестан да ће ми и овај дан донијети нешто ново, да ћу и овог пута бити богатији за једно искуство које ће ми касније, ако буде требало, у одбрани домовине користити.

Маслине, септембра 1974. године

Старе Плужине

РАДОЈКА ЦИЦМИЛ РЕМЕТИЋ: АНТРОПНИМИЈА ЖУПЕ ПИВСКЕ (4)

Све је мање старих женских имена

Мр Радојка Цицмил-Реметић рођена је 12. октобра 1947. године у Шарићима, од оца Божа-Гала и мајке Соке (Тадић), општина Плужине. Удата, супруг Слободан Реметић. Основну школу завршила у Јеринићима и Црквичком Пољу, а Учитељску у Фочи 1967. Филозофски факултет у Новом Саду (група Руски језик и књижевност) завршила 1973. Трећи степен студирала у Београду, а магистрирала на тему: Топонимија дурмиторског села Црна Гора, одбранила рад 2002. године и објавила у Ономатолошким прилозима, књ. XVI, САНУ, Београд, 2003. Специјализацију завршила у Москви на Московском државном универзитету „М. В. Ломоносова“ 1978. године. У неколико наставака објавићемо дјелове из њеног рада „Антропониимија Жупе пивске“

Радојка Цицмил Реметић

Женска имена

На терену Жупе забележен је нешто мањи број женских имена (388) односу на мушка (447). И код женских имена већина је народног порекла, затим долазе календарска која су добијена преко цркве, а имамо један број имена која су дошла другим утицајима, не само преко књижевности већ блиским контактима народа, захваљујући брзом технолошком развоју. Све више је Јана, Лара, Лана, Лена, Нина, Соња, Мартина, Жана, Жаклина, Јулијана, Сара, Соња итд., а старих традиционалних имена попут Милева, Петруша, Стојанки, Стеванија, Томања итд. све мање.

Имена народног порекла

У имена народног порекла убрајамо: Брена, Будимка, Божидарка, Бојана, Борика, Борка, Брана, Бранислава, Веселинка, Видосава, Витка, Витомирка, Витослава, Вишња, Владислава, Влатка, Војка, Вукосава, Гласинка, Гојка, Госпава, Грана, Грозда, Гроздана, Дана, Даница, Данка, Дара, Даринка, Деса, Десанка, Добрана, Добрила, Добринка, Добрица, Достана,

Поглед са Стоца на Планину пивску - Фото: Жељко Шапурић

Достиња, Драга, Драгана, Драгиња, Драгица, Драгослава, Душанка, Душица, Жељка, Живана, Живка, Загорка, Звездана, Злата, Златана, Златија, Златица, Зора, Зорица, Зорка, Јаглика, Јадранка, Јелисавка, Јелица, Јеша, Кова, Ковијана, Ковиљка, Која, Коса, Косана, Љепосава, Љубинка, Љубица, Љубомирка, Микосава, Мила, Милада, Миланка, Милева, Милена, Миленија, Миленка, Милијана, Милина, Милица, Милка, Милодарка, Милојка, Милоратка, Милосава, Милосавка, Милунка, Милуша, Миља, Миљана, Миољка, Мирослава, Мируна, Невена, Невенка, Неда, Новка, Његосава, Обренија, Пема, Плама, Рада, Раденка, Радинка, Радисавка, Радиславка, Радмила, Радовиљка, Радојка, Радомирка, Радуша, Рајка, Ранка, Ратка, Ружа, Ружица, Светлана, Слава, Славијанка, Славка, Славојка, Слађана, Слободанка, Смиља, Смиљана, Спаса, Спасенија, Стака, Стана, Станија, Станислава, Станиславка, Станица, Станка, Станојка, Стануша, Стоја, Стојанка, Танкосава, Тијана, Томис-

лавка, Ђака, Ђана, Цвија, Цвијета, Цица, Цмиља, Цмиљана, Чеда, Чедомирка, Шана итд.

Календарска имена

У календарска имена спадају: Ангелина, Андријана, Анђа, Анђе-ла, Анђелија, Анђелка, Анђуша, Аранђија, Божана, Божица, Василија, Вема, Вемија, Вера, Верица, Верка, Верица, Винка, Вињка, Данијела, Дарија, Ђина, Ђука, Ђула, Ђурђа, Ђурђија, Елена, Ивана, Иванка, Ивка, Иконија, Илијана, Илинка, Исидора, Јевросима, Јегда, Јела, Јелена, Јелка, Канда, Ката, Катарина, Каћа, Комленија, Кристина, Крстиња, Ксенија, Ленка, Лидија, Мара, Маргарета, Марија, Марина, Митра, Нада, Надежда, Надица, Наста, Пава, Пејка, Пека, Перса, Персида, Петра, Петрана, Петруша, Полка, Риста, Ристана, Роксанда, Роса, Росанда, Санда, Сандра, Сања, Сена, Сенија, Симана, Синђа, Совија/Софија, Сока, Стеванија, Тодора, Томана, Тошана, Фемија, Шћепанија итд.

Некалендарска страна имена

На терену Жупе забележена су страна имена која нису календарска, али их има у солидном броју и потичу из разних језика: арамејска, латинска, хебрејска, руска, немачка, француска итд.: а р а м е ј с к а: Марта, Сава, Савка, Савица итд.; л а т и н с к а: Валентина, Винка, Вињка, Јулија, Јулка, Круна, Луција, Љиљана, Маријана, Мартина, Митра, Наталија, Ната, Оливера итд.; х е б р е ј с к а: Ана, Аница, Анка, Аћима, Јана, Јања, Јелисавка, Јована, Јованка, Мара, Марија, Марица, Савета, Сара, Солумија, Тамара итд.; р у с к а: Александра, Далиборка, Лара, Људмила, Нина, Олга, Соња, Тања итд.; ф р а н ц у с к а: Анета, Жана, Жаклина итд.; н е м а ч к а: Снежана (преведеница) итд.; г р ч к а: Хелена (уп. календарско Јелена). Некалендарска али народу блиска, често коришћена имена су: Боса, Босиљка, Гордана (од русизма горд или од мушког календарског имена Гордијан), Дуња итд. (Kraj)

Пехар за историју екипе Бајо Пивљанин

Екипа Бајо Пивљанин је ушла у историју црногорског фудсала као први освајач Купа Црне Горе. На премијери новог такмичења Бајо је у тешкој конкуренцији успио да односе кући трофеј, иако је у финалу за противника имао фаворизованог ривала и вишегодишњег узаступног шампиона лиге екипу Титограда.

Куп је премијерно организован у Подгорици, а Бајо је победама против Студентског Дома и Никшићког

Оногошта дошао до саме завршнице. До трофеја Бајо је стигао у пенал серији након што је у регуларном дијелу меча успио да се врати након два гола заостатка. Титоград је након полувремена головима Вукчевића и Цимбаљевића водио са 2-0, али је наш тима најприје голом Николића смањило предност ривала а потом и голом Костића изједначио. У пенал серији голман Ђурковић је био јунак након што је одбранио пенал играчу Титограда Булатовићу.

Појединачна награда за најбољег фудсалера отишла је у руке играча Бајо Пивљанин Данила Вуковића а награду му је уручио селктор фудсал репрезентације ЦГ Свето Љесар.

Тренер наших момака у изјави за Ријеч Пиве се између осталог осврнуо и на организацију самог такмичења. Миливоје Дондић истиче да је „Куп Црне Горе по први пут организован у овом формату у Подгорици у Спортској дворани Верде. Сами услови за одигравање Купа су били јако добри. Екипе су биле смјештене у хотелу Voco и имале су све услове за одмор и тренинг. Ми смо некако из прикрајка се надали да можемо ићи до краја иако нам жријеп баш и није био наклоњен. Куп је окупио 8 најквалитетнијих екипа из Црне Горе“. Дондић је поводом самог тока такмичења истакао да су у „четвртину неочекивано лако успјели да забиљеже убједљиву побједу против екипе Студентског од 7-0. Приказали смо јако добру игру и већ тада је самопоуздање играча знатно порасло. У полуфиналу смо за противника имали одличну екипу Оногошта из Никшића, екипу која је спој младости и искуства са веома талентованим појединцима. Сама утакмица није текла онако како смо очекивали. На 5 минута прије краја имали смо велики заостатак од 3 гола. Међутим екипа се није предавала и успјели смо да тај заостатак анулирамо до краја меча. И морам напоменути да је та завршница утакмице управо оно што карактерише нашу екипу. Једна борба, заједништво и безрезервна подршка коју пружамо једни другима. У пенал серији играчи су били максимално, концентрисани и сав тај труд који смо уложили се исплатио и успјели смо да се пласирамо у финале“. Дондић је о самој завршници казао да их је „у фина-

лу чекао актуелни шампион, екипа Титограда која је дугогодишњи узастопни освајач наслова првака државе. Почетак утакмице није био добар. Као да смо ушли некако бојажљиво и превише респектовали ривала. Веома рано смо имали заостатак од два гола. Међутим како је утакмица одмицала, иако је Титоград у ротацији користио свих 14 играча а ми нашу ротацију свели на 6-7 почели смо да изгледамо енергетски боље на терену. У другом полувремену смо имали период игре гдје смо били пуно бољи ривал и успјели да то искористимо и сустигнемо предност. Завршница меча је протекла у опрезнијој игри и са једне и са друге стране иако се нама на 20 секунди меча указала веома добра прилика да ријешимо меч у нашу корист у регуларном дијелу, тако да је меч завршен неријешеним резултатом. У пенал серији наш голман је успио да одбрани један казнени ударац а

наши играчи су пенале извели без грешке“. Тренер наших момака закључује да „освајање купа представља уз шампионску титулу из сезоне 2010/11 највећи успјех у историји КМФ Баја Пивљанина и даје један велики подстрек и сатисфакцију за будући рад“.

Освајање купа био је повод и да разговарамо са секретаром за спорт и младе Николом Цицмилом.

Цицмил истиче да је „освајање купа историјски резултат за пивски спорт. Други трофеј у екипним спортовима ови момци доносе нашој Општини. После титуле освојене у сезони 2010/2011, сада стиже и пехар намјењен освајачу купа. Када се узме у обзир да је ово тек треће такмичење за наслов освајача Црне Горе у фудзалу и чињеница да ови момци све своје утакмице играју практично у „гостима“ онда је значај овог трофеја још већи. Знамо да много веће општине немају трофеја у екипним

спортовима а КМФ Баја Пивљанин је Плужинама донио други трофеј“. Цицмил је истакао и да је „општина је знала да цијени овај резултат, тако је предсједник Општине уприличио пријем за чланове КМФ Баја Пивљанин, а обезбјеђене су премије и уприличено и заједничко дружење. Свједоци смо да развој спорта у Пиви иде узлазном линијом. Све више младих људи бави се спортом“. Секретар за спорт се осврнуо и на свеукупно стање спорта у општини и тим поводом казао да се „трудимо да направимо услове да је спорт доступан свима, тако данас имамо најниже чланарине за наше спортисте. Такође, у односу на период иза нас успјели смо да дјец и младим људима направимо разноврстан избор за бављење спортом. Основни циљ је омасовити и омогућити сваком дјетету да се бави спортом, као наравно и поправити инфраструктуру. Самим смањењем чланарина које

су симболичне и довођењем искусних, одговорних и стручних људи да тренирају нашу дјецу успјели смо да учинимо да данас у школи фуд-

бала имамо близу 40 полазника, да кошаркашки клуб Пива-баскет има више од 50 чланова и пријављене 2 такмичарске селекције, да Плесни

клуб Флеш има више од 40 такмичара, да се дјеца полако враћају и на карате гдје смо једно вријеме имали проблема са бројем чланова, сада је то већ на завидном нивоу, такође и планинари, видимо приликом њихових организација успона да је велики број људи присутан“. Незабилазна тема је била и инфраструктура па је Цицмил казао „ да што се тиче инфраструктуре, и ту су направљени помаци, а печат очекујемо у периоду пред нама. У сарадњи са Министарством спорта и младих у претходном периоду реализовано је низ пројеката значајних за нашу општину. Тако је извршена замјена подлоге на кошаркашком терену и постављени нови кошеви, купљене су савремене справе за градску теретану, док је опремање ентеријера у току и очекујемо најдаље до почетка љета да ћемо имати у функцији овај објекат. Добијена су средства за замјену вјештачке траве на стадиону малих спортова, а са реализацијом ће се почети крајем марта мјесеца, док смо ове године аплицирали за средства потребна за изградњу модерног Фитнес парка. Такође у току је замјена паркета у физкултурној сали Образовног центра за шта су средства издвојена из буџета општине Плужине, тако да ће наши и ђаци и спортисти и тамо имати знатно боље услове.

И свакако најзначајнији пројекат је свакако изградња спортског центра у Плужинама. Општина је завршила комплетну пројектну документацију, а у сарадњи са Управом за капиталне пројекте обезбјеђена су средства и расписан тендер за одабир извођача радова“. Никола Цицмил закључује „ да уколико све буде текло по плану, а нема разлога да тако не буде, крајем прољећа би се могло почети са радовима на овом круцијалном пројекту за развој спорта у Пиви. Ако се сјетимо не тако давно бетонског терена и проблема које смо као клинци имали да би играли фудбал или баскет сложићемо је да је направљен велики корак, на коме нећемо стати већ ћемо се трудити да Пиви приуштимо што бољу спортску инфраструктуру на добро свих нас“.

БАЈО НИЖЕ ПОБЈЕДЕ У ДРУГОМ ДИЈЕЛУ СЕЗОНЕ

Бајо Пивљанин је везао два тријумфа на почетку другог дијела сезоне. У гостима у Бијелом Пољу побиједио је екипу Прушке 7- 5. Након тога савладао је и мојковачко Брсково 3- 1. Након Брскова услиједили су дерби мечеви с Титоградом и екипом КМФ Улцињ. Најприје у трећем колу Бајо није успио да избјегне пораз против Титограда. Минималним резултатом 1- 0, славили су Подгоричани. Бајо Пивљанин је затим направио феноменалан низ од чак 8 узастопних побједа. Редом су падали КМФ Улцињ, Мирабиле Мода, колашински Горштак, КМФ Бока, Студентски Дом, КМФ Оногошт, КМФ Никшић и улцињски Долциниум. Бајо Пивљанин се тако након 26 одиграних кола налази на другом мјесту на табели са бодом више од трећепласиране екипе Улцињ уз утакмицу више.

Вијек од смрти славног Шантића

Алекса Шантић (1868 – 1924), славни српски и босанскохерцеговачки pjesник рођен је и умро у Мостару. Сматра се једним од највећих pjesника с прелаза из 19. у 20. вијек. Његова дјела прожета су љубављу, чежњом, сјетом, али и бунтом и искреним патриотизмом. Оставио је неизбрисив траг у балканској књижевности

ЕМИНА

Синоћ кад се враћах из топла хамама,
Прођох покрај башче старога имама.
Кад тамо у башчи, у хладу јасмина
С ибриком у руци стајаше Емина.

Ја каква је пуста! Тако ми имана,
Стид је не би било да је код султана.
Па још када шеће и плећима креће,
Ни хоџин ми запис више помоћ' неће!

Ја јој назвах селам. Ал' мога ми дина,
Не шће ни да чује лијепа Емина,
Већ у сребрн ибрик захватила воде,
Па низ башчу ђуле заљевати оде.

С грана вјетар пухну, па низ плећи пусте
Расплете јој њене плетенице густе.
Замириса коса, к'о зумбули плави,
А мени се крену бурурет у глави!

Мало не посрнух, мојега ми дина,
Ал' мени не дође лијепа Емина.
Само ме је једном погледала мрко,
Нити хаје, алчак, што за њоме црко'!

Умро стари pjesник, умрла Емина
Остала је пуста, башча од јасмина.
Саломљен је ибрик, увело је цвијеће
Пјесма о Емини, никад умријет неће.

НА МЈЕСЕЧИНИ

Ох, како је поноћ мила,
Какав души спокој ствара!
Са свјетлошћу вјечних сила
Безброј звијезда небо шара.

Мјесец плави кô на мору
Са једрима шајке оне.
Не пролама пјесма гору;
Све у слатки санак тоне.

Ја се самцат будан крећем
Кроз долину милоцвјетну,
Слушам лахор како с цвијећем
Разговара бајку сретну.

Слушам поток што с' вијуга,
Па шумећи дољу пара;
Слушам славља што из луга
Са пјесмом му одговара.

Слушам шапат густих грана,
У тишини што одлијеће;
Слушам како са свих страна
Поздравља ме мирис-цвијеће.

Диван ли си, свијете мили,
Пунан ли си светог чара!
Ја се клањам оној сили
Што љепоту ову ствара.

ВИДОЈЕ ЖАРКОВИЋ, СТАЗАМА СЛОБОДЕ 1941-1945 (13)

Видоје Жарковић (1927 – 2000.) као петнаестогодишњак прикључио се партизанима и равноправно са осталим борцима учествовао у бројним биткама широм Југославије.

Након Другог свјетског рата био је на разним војним дужностима у Југословенској морнарици до 1965. године. Образовао се на Војној поморској академији и Високој школи политичких наука. Обављао је низ најважнијих партијских и државничких функција у Црној Гори и Југославији (предсједник Извршног вијећа Републике Црне Горе 1967-1969, предсједник Народне скупштине Црне Горе 1969-1974, члан предсједништва СФРЈ, предсједник ЦК СК ЦГ...)

У књизи „Стазама слободе“ (Побједа/Историјски институт Црне Горе – 2005) објављена су његова детаљна сјећања о Другом свјетском рату и бројним биткама у којима је Жарковић учествовао. У неколико наставака објавићемо нека поглавља из тог изузетног дјела.

Био сам почасни стражар кад је Тито стигао у штаб

Тих дана сам, заједно са Миланом Вукасовићем пошао на свој први курирски задатак у дивизији. Носили смо некој јединици пошту негдје у околини Гламоча. Били смо гладни и Милан је предложио да свратимо у једну кућу и затражимо нешто да једемо, иако је било забрањено да то курири чине. У кући је била једна старица. Милан је љубазно поздравио, поразговарао мало са баком и онда јој рекао: „Нас двојица бисмо хтјели да купимо нешто за јело – веома смо гладни. Платићемо поштено и то не овим кунама које ништа не вриједи, већ новцем који има златну подлогу. То су италијанске лире“. Бака је била похлепна на новац „са златном подлогом“ и дала нам је мало хљеба и сира. Када смо се најели, Милан је запитао колико то кошта: „Реци Ти бако у кунама, а ја ћу то прерачунати у лире“. Кад је чуо цифру, Милан је извадио оловку и папир и почео „по свом курсу“ да претвара куне у лире. Рекао је: „То кошта 48 лира“ и извадио је новчаницу од 500 лира, коју је понио још из Боке, замоливши старицу да му кусур врати у лирама. Пошто бака није имала лира јер су у Босни биле у оптицају куне, Милан се тобож сјекирао како да разријеше тај проблем и рекао: „Бако, поступи по својој свјести – да ли је правилније да ја теби останем дужан 48 лира или ти мени 452 лире“. Бака је, наравно, рекла да он њој остане дужан.

Кад смо отишли, шалио сам се на Миланов рачун, на рачун његовог трика и његовог прерачунавања курса. Али, када је Милан са тим триком наставио да се понавља по Босни, наљутио сам се на њега. „Нијеси се љутио када си јео, лако ти је да се сада сит љутиш“, одговорио ми је.

Штаб дивизије, са својом пратњом, пошто је заједно са бригадама у Книнску крајину да руководи борбама за ослобођење Стрмнице Голубића и Плавног.

Познато е да је крајем 1942. постојала на подручју Западне Босне и Хрватске наша велике слободна територија: од ријеке Босне и Неретве до Сиња и Загреба!

Због тога је њемачка Врховна команда ријешила да предузме велику зимску офанзиву против наше слободне територије и наших снага у Босни и Хрватској. То је позната 4. непријатељска офанзива – једна од најтежих на наше снаге.

Офанзива је почела 20. јануара. У њој су учествовале двије њемачке и двије италијанске дивизије, заједно са бројни усташким, домобранским и четничким снагама. Офанзива је започела надирањем њемачких дивизија из правца Карловца и Санског Моста.

Такође је добро познато да је Тито донио одлуку, у Дувну, почетком фебруара, да се групом дивизија преже у контраофанзиву према Херцеговини, Црној Гори и Јужној Србији, у циљу стварања нове слободне територије и ширења НОП-а у тим крајевима. У том циљу је наређено да се што прије нападне и заузму непријатељска упоришта у долини Неретве.

Наша дивизија је добила задатак да прво заузме Посушје и Имотско, а да онда очисти долину Неретве између Мостара и Јабланице. Посушје и Имотско су заузети 9. фебруара, ноћу 16/17. фебруара заузете су железничке станице у долини Неретве, Дрежница и Грабовица, а 22. фебруара 4. црногорска бригада је ослободила Јабланицу, у којој је заробила око 800 италијанских војника.

Пред надирањем бројних њемачких, италијанских и усташких снага са сјевера и свјеврозапада, према долини Неретве се повлачила и колона наших рањеника и болесника, као и колона бројних избјеглица. Рањеника и болесника је било око 3.500, али је њихов број убрзо нарастао на преко 4.000.

Источну обалу Неретве – од Коњица до близу Мостара – запосјеле су веома јаке италијанске и четничке снаге са задатком да спријече продор нашим јединицама на исток, и да ту, у долини Неретве, заједно са надирућим њемачким и усташким снагама са сјевера и сјеврозапада, униште наше снаге. Дража Михаиловић је за ту операцију ангажовао око 18.000 четника. Италијани су их наоружали, снабдијевали муницијом и храном и својим камионима пребацили из Црне Горе, Санџака и Херцеговине у долину Неретве. Четници су у Коњицу држали положаје заједно са Њемцима, а остале положаје заједно са Италијанима.

Ситуација је постала до краја драматична када је из правца Бугојна и Г. Вакуфа уведена у борбу 717. њемачка дивизија, која је убрзано продираола ка Прозору и долини Неретве!

Наше јединице, заједно са неколико хиљада рањеника и болесника, биле су сабијене у уске кањонске до-

лине Раме и Неретве. На том простору их је непријатељска авијација непрекидно бомбардовала наносећи им огромне жртве. На све стране се у том уском простору ширила тутњава бомби – врило је као у котлу!

Напад на Коњиц – преко кога је требало да се са толиким рањеницима извучимо из обруча – није успио! Неизвјесност је била веома велика за све нас, поготову за хиљаде наших рањеника и болесних другова.

Наша 2. дивизија је пребацила дио својих снага из долине Неретве да појача одбрану од надируће 717. њемачке дивизије. Четврта пролетерска бригада је 2. марта водила херојску битку противу Њемаца на Вилића Гувну – на превоју између Г. Вакуфа Прозора, и заједно са другим јединицама које су дејствовале на том правцу спријечила продор Нијемаца у долину Раме и Неретве... А онда је 2. дивизија извршила ужурбани маневар: прешла је у напад на четничке положаје на источној обали Неретве. Муњевито је разбила четничке и италијанске снаге на тим положајима, и преко врлетних стрмина Прења – јер смо се тим путем морали пробијати на исток, пошто Коњиц није заузет – избила у рејон Борачког језера, разбила четничке снаге код Главатичева и Калиновика и избила на лијеву обалу Дрине.

Шестог априла су јединице 2. дивизије прешле Дрину, разбиле четнике код села Челебића, прешле ријеку Тару код Тепаца, у налету ослободиле Жабљак, а до 24. априла и Шавник и Боан! Већ 1. маја су дјелови наше дивизије разбили јаку непријатељску групацију на Јаворку, а затим смо се усмјерили ка Колашину.

У тим тешким даноноћним борбама наше дивизије, од Книна преко Имотског, Јабланице, Вилића Гувна, Главатичева, Калиновика, Фоче и Челебића, па до Жабљака, Шавника и Јаворка код Никшића, било је веома много посла и за курире штаба дивизије.

Пратили смо чланове штаба који су ишли са положаја на положај наших бригада у току најжешћих борби. И дању и ноћу смо путем страже и других мјера безбједности штитили штаб дивизије. Носили смо пошту коју је штаб слао нашим бригадама, сусједним дивизијама и Врховном штабу.

Почетком фебруара 1942. године најављено је да ће у посјету штабу наше дивизије, који се налазио у Дувну, доћи Врховни командант Тито. Сви у штабу дивизије – од команданта Пека, па до нас курира – су се трудили да све функционише у реду, да друга Тита дочекамо војнички и што љепше. Дан је био хладан, земља је пуцала од мрза.

Неко се сјетио да Врховног команданта, када стигне у штаб, између осталог, треба да дочека и почасни стражар!

У моменту када је Тито стигао у штаб, ја сам био на почасној стражи. Поздравио сам прописно Тита. Он ме погледао, видио да сам се од студени и узбуђења сав зацрвенио и рекао: „Шта ти радиш овде, на овој хладноћи?“ Рекао сам да сам ја почасни стражар у његову част.

Тито се насмијао и рекао: „Какав си ти почасни стражар када си сав помодрио од студени?“ Руковао се са мном, питао ме колико имам година, одакле сам, од када сам у партизанима. И онда је, у шали, рекао Пеку, команданту наше дивизије: „Повуци овог почасног стражара да се негдје угрије, видиш да се сав смрзао“.

(Наставиће се)

Партизани

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

Прољеће раније него икад: Стадо Мија
Тадића у Смиријечну снимљено крајем марта
Фото: Жељко Тадић

e-mail: rijec.pive@gmail.com